

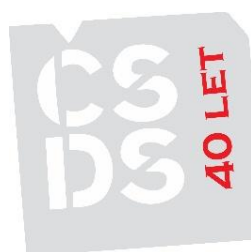
# Newsletter

## Československého dokumentačního střediska

### duben 2026

Na prahu Svátku práce, českého dne lásky a prodlouženého víkendu přinášíme již obvyklý přehled aktivit našeho střediska za uplynulý měsíc. Také doporučujeme Vaší pozornosti některé texty a události, které se týkají nejnovějších československých dějin, zejména pak výzkumu a připomínek historie exilu, nezávislé kultury a politické opozice před rokem 1989.

## Výročí ČSDS

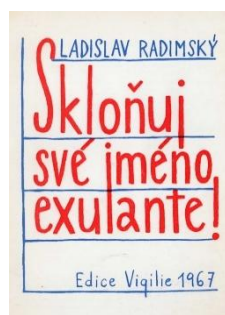


Jak Vás od začátku roku průběžně informujeme, letos si připomínáme **čtyřicet let od založení exilového Československého dokumentačního střediska nezávislé literatury**, předchůdce dnešního střediska. U této příležitosti zpracováváme rozsáhlou sbírku o aktivitách, akcích a institucionálním vývoji ČSDS a některé výsledky budeme zveřejňovat na našem webu. K tomuto účelu jsme založili [tematickou sbírku Historie Československého dokumentačního střediska 1986-2026](#), ve které již nyní najdete tematický rozcestník k orientaci v jednotlivých oblastech – minulé i současné – činnosti ČSDS. Také jsme připravili [časovou osu](#), ve které přehledně představujeme základní události v institucionálním vývoji střediska, který mimo změn statusu spolku obnášel i častou [geografickou změnu působiště](#).

Rádi bychom vyzvali ty z Vás, kteří se střediskem v jeho čtyřicetileté historii spolupracovali, abyste se s námi podělili o své vzpomínky, dobové dokumenty nebo korespondenci, která s ČSDS před i po roce 1989 souvisí. Neváhejte se ozvat na e-mailovou adresu: [csds@csds.cz](mailto:csds@csds.cz).

## Další novinky

Opět jsme u příležitosti několika výročí aktualizovali podklady na našich webových stránkách.



Nově na našem webu najdete kompletní výbor úvah o osudu, dilematech a výzvách poúnorových emigrantů [Skloňuj své jméno, exulante!](#), který sepsal esejista **Ladislav Radimský** (3. dubna 1898 – 9. září 1970). Radimský působil mezi válkami jako publicista a úředník při ambasádách v Bukurešti nebo Berlíně. Už jako emigrant psal do exilových novin,

pracoval na sekretariátu Organizace Spojených národů a v USA také spoluzaložil Československou společnost pro vědu a umění.

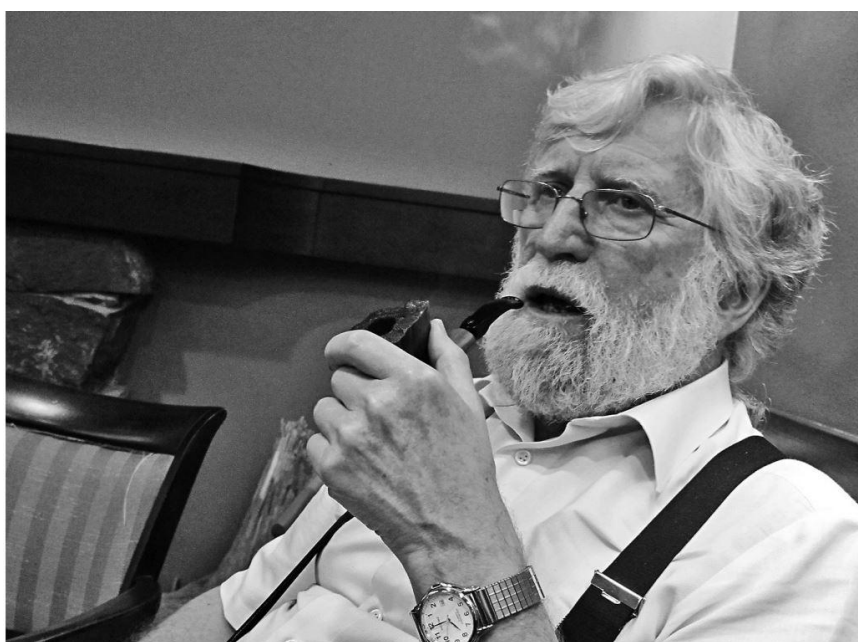
Dne 10. dubna 1968 byl zveřejněn jeden z klíčových dokumentů Pražského jara – **Akční program**, od kterého si československá společnost a proreformní politické vedení státu a KSČ slibovaly demokratizaci politického systému, liberalizaci plánem svázané ekonomiky a rozkvět kultury a osobních svobod – avšak v různé míře a podobě. Při této příležitosti jsme upozornili na naši [digitální sbírku dokumentů a publicistiky k tzv. obrodnému procesu](#).

Ve středu 15. dubna by se svých 105 let dožil německý diplomat **Wolfgang Scheur** (15. dubna 1921 – 10. ledna 2007), který se jako kulturní atašé na velvyslanectví Západního Německa v Československu v osmdesátých letech **aktivně zapojil do tajné komunikace mezi disentem a exilem**. Zajišťoval přesun dopisů, literatury i techniky k výrobě samizdatu mezi socioložkou a disidentkou **Jiřinou Šiklovou** a historikem v exilu **Vilémem Prečanem**, se kterým se Scheur scházel pár kilometrů od československých hranic. Scheur se také scházel se zakázanými spisovateli v Praze. Za svou aktivitu byl v roce 1998 vyznamenán prezidentem Václavem Havlem Řádem T. G. Masaryka. Více se o Scheurově spolupráci s československým disentem a exilem dočtete [na našem webu](#) nebo ve sborníku [Ve službách společné věci](#), který ve spolupráci s ČSDS vydalo nakladatelství Atlantis v roce 2001. Navíc připravujeme zveřejnit dosud nevydané Scheurovy obsáhlé vzpomínky nazvané *Cesta: poznámky z Prahy 1981–1989*. Autor je sepsal již v létě 1990 a kromě původní německé verze máme k dispozici také český překlad z roku 1991. Ani jedna jazyková verze nevyšla ve zmíněném sborníku k Scheurovým 80. narozeninám.



U příležitosti **Světového dne knihy a autorských práv UNESCO**, který připadá na 23. dubna, jsme formou [krátkého videa](#) připomněli význam myšlenkově nezávislé a pluralitní literatury v době nesvobody před rokem 1989, a jak je prospěšné pro demokratickou společnost, když je taková kultura dlouhodobě podporovaná od jednotlivých občanů, institucí a státu.

V sobotu 25. dubna uplynulo pět let od chvíle, co svět opustil vědec na pomezí kybernetiky, matematiky a filosofie **Ivan M. Havel** (11. října 1938 – 25. dubna 2021). Mimo jiné hostitel bytových seminářů, spoluzakladatel Občanského fóra a Centra teoretických studií a bratr prvního českého prezidenta. V jeho [profilu](#) se můžete začíst do narozeninových sborníků a zjistit, **čeho si na tomto muži vážili jeho přátelé a kolegové.**



## Doporučení

V nakladatelství **Karolinum** vyšel [nový anglický překlad](#) *Obnovení pořádku*, jedné ze zásadních dobových analýz československé společnosti po roce 1968 z pera československého esejisty a filosofa **Milana Šimečky**. Přeložili ji odborníci na český disent **Johnatan Bolton** a **Gerald Turner**, předmluvou a doslovem ji doplnili novinář **Martin M. Šimečka** a sociolog **Martin Bútora**.

**Oddělení dějin kultury antitotalitního zaměření** Moravského zemského muzea vydalo [nové číslo svého bulletinu](#), který přibližuje život a dílo výtvarníka a spisovatele **Rostislava Pospíšila**, který se – mimo jiné – podílel na rozvoji brněnských alternativních galerií v 80. letech. **ODKAZ** také **hledá pamětnice a pamětníky** z tzv. **Anglického klubu** (založeného 1986), aby zmapoval

zajímavý příběh této kulturní iniciativy mezi veřejnou sférou a disentem (kontakt naleznete na konci bulletinu).

V odborném časopisu *Humanity* vyšla významná studie **Charter 77 Transnational: A Local Dissent Movement in International Human Rights Networks** o ukotvení Charty 77 v síti mezinárodních institucí a lidskoprávních organizací. Napsal ji historik dějin disentu a politického myšlení [Michal Kopeček](#) z Ústavu pro soudobé dějiny Akademie věd ČR. Studie je k dispozici [zde](#).

Dovolujeme si Vás pozvat na dvě významné kulturní akce. Ve vnitrobloku Na Florenci 3 v Praze můžete navštívit volně přístupnou [venkovní výstava Česká literatura v exilu 1948–1989](#), kterou připravil Ústav pro českou literaturu Akademie věd ČR na základě dlouhodobého výzkumu literárního historika [Michala Přibáně](#). A v Brně po většinu měsíce května proběhnou akce v rámci festivalu [Meeting Brno](#), který – s upomínkou na vyhnání brněnských Němců na konci druhé světové války – „si klade za cíl otevírat důležitá společenská témata, narovnávat historické křivdy a přispívat k porozumění mezi různými komunitami“.

\*\*\*

Sledujte naši stránku na [Facebooku](#), kde upozorňujeme nejen na vlastní činnost, ale také na knihy, události a aktivity institucí, které se věnují soudobým dějinám!

Můžete si u nás **objednat [vybrané tituly knih](#)** z produkce ČSDS, **za zvýhodněnou cenu!**

Rádi bychom Vás vyzvali, abyste zvážili **možnost podpořit naši činnost finančním darem** (na účet 27-3147470297/0100; poznámka pro adresáta: „Dar ČSDS“ a Vaše e-mailová adresa).

**Přejeme Vám příjemný májový čas!**